

УДК 334.72:005.35

Колянко О. В.,

oksana_20121961@ukr.net, ORCID ID:0000-0002-1141-1513, Researcher ID: F-7785-201

к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Анотація. На сучасному етапі розвитку України до найактуальніших завдань належать питання залучення громадськості до процесу прийняття рішень і, як результат цього, ефективності та прозорості діяльності органів публічної влади. Сучасне законодавство України надає певні можливості для взаємодії органів публічної влади з громадськістю, але технології та методи цієї взаємодії ще потребують свого впровадження та вдосконалення. В статті досліджуються основні теоретико-методологічні засади взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування з громадськістю, сучасний стан в Україні щодо залучення громадськості до процесу прийняття рішень. Зроблено короткий історичний огляд формування та розвитку теорій управління суспільством і країною. У статті запропоновані визначальні напрями та механізми підвищення ефективності взаємодії органів публічної влади України з громадськістю. Демократія визначена як необхідна умова для ефективної взаємодії органів публічної влади з громадськістю. Для підвищення ефективності процесу взаємодії влади з громадськістю в Україні необхідно здійснити такі заходи: створити законодавчу основу для участі громадськості в процесі прийняття рішень органів влади, особливо центрального рівня управління, впроваджувати та використовувати нові сучасні форми взаємодії влади з громадськістю, проводити правову просвіту населення, що є необхідним для ефективної участі громадськості в управлінні державними справами. Зроблено висновок, що залучення громадськості до державного управління та місцевого самоврядування, до процесу прийняття рішень у цілому є запорукою успіху реалізації встановленої мети – побудови міцної демократії в країні.

Ключові слова: теорії управління, державне управління, місцеве самоврядування, громадськість, залучення громадськості, участь громадськості, зв'язки з громадськістю, прозорість влади, громадський контроль, демократія, громадянське суспільство.

Kolyanko O. V.,

oksana_20121961@ukr.net, ORCID ID:0000-0002-1141-1513,

Researcher ID: F-7785-201,

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

INTERACTION OF STATE ADMINISTRATION BODIES AND LOCAL GOVERNMENTS WITH PUBLIC

Abstract. At the present stage of Ukraine's development, the most pressing tasks include public involvement in the decision-making process and, as a result, the efficiency and transparency of state authorities. Modern legislation of Ukraine provides certain opportunities for interaction between state authorities and the public, but the technologies and methods of this interaction still need to be implemented and improved. The article investigates the basic theoretical and methodological principles of interaction between state authorities and local governments with the public as well as the current situation in Ukraine in terms of public involvement in the decision-making process. A brief historical overview of the formation and development of theories of governance of society and the country is done. The article proposes defining directions and mechanisms to increase the effectiveness of interaction between state authorities of Ukraine and the public. Democracy is defined as a necessary condition for effective interaction between state authorities and the public. To increase the efficiency of the process of interaction between the government and the public in Ukraine, the following measures should be taken: create a legal basis for public participation in government decision-making, especially central government, introduce and use new modern forms of interaction with the public, conduct legal education

that is necessary for effective public participation in the state affairs management. It is concluded that public involvement in state administration and local self-government, in the decision-making process in general is the key to success in achieving the main goal - building a strong democracy in the country.

Key words: management theories, public administration, local self-government, public, public involvement, public participation, public relations, government transparency, public control, democracy, civil society.

JEL Classification: O20; H70; D79

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-65-16>

Постановка проблеми. Взаємодія органів державного управління і місцевого самоврядування з громадськістю є необхідною умовою їх ефективною та прозорою діяльності. Сучасна світова практика функціонування зазначених органів довела, що тільки за постійної взаємодії, співпраці з користувачами послуг вони можуть якісно виконувати свої функції.

Для України на даному етапі її становлення як правової, соціальної та демократичної держави це питання набуває особливого значення. Країні необхідні кардинальні зміни як у законодавстві та системі державного управління, так і у світогляді самих державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, побудові системи управління на нових, демократичних засадах. Цей процес ще не завершився.

На сучасному етапі розвитку України до найактуальніших завдань належать питання залучення громадськості до процесу прийняття рішень і, як результат цього, ефективності та прозорості діяльності органів публічної влади. В Україні процес прийняття рішень ще не є дійсно прозорим, а діяльність влади не завжди зрозуміла для населення. Закритість влади від громадськості, особливо при прийнятті управлінських рішень, є суттєвим гальмівним фактором на шляху демократичних перетворень. Сучасне законодавство України надає певні можливості для взаємодії органів публічної влади з громадськістю, але технології та методи цієї взаємодії ще потребують свого впровадження та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні наукові підходи щодо методів та форм взаємодії, шляхів її ефективного здійснення розвивають учені та фахівці: А. М. Колодій, В. М. Князев, О. В. Литвиненко, В. І. Мельниченко, Н. Р. Нижник, Г. Г. Почепцов, В. М. Паламарчук, В. Ф. Погорілко, М. О. Пухтинський, В. П. Рубцов, Г. П. Ситник, О. І. Сушинський, В. П. Удовиченко, А. Ф. Ткачук, В. В. Цветков, С. О. Янішевський та ін.

Окремі методологічні проблеми вдосконалення процесів взаємодії влади з громадськістю розглядаються у працях О. Ф. Андрійка, В. Д. Бакуменка, О. В. Берданової, О. В. Бойко-Бойчука, В. М. Вакулєнка, М. Д. Василенко, Б. А. Гаєвського, О. В. Галацан, В. М. Гарашука, Я. Гонціажа, Н. В. Гниднок, В. П. Горбатенка, Г. В. Задорожного, В. М. Кампо, О. В. Ковриги, В. С. Колтун, В. В. Кравченка, В. С. Куйбіди, Ю. П. Лебединського, М. М. Логуно-

вої, В. І. Лугового, В. А. Ребкала, В. А. Скуратівського, В. В. Смоловика, Ю. П. Сурміна, В. В. Токовенко, В. А. Шахова, М. Ф. Шевченка, С. А. Чукут та ін.

Наявні роботи із зазначеної проблематики присвячені, як правило, окремим питанням взаємодії влади з громадськістю і в основному тільки на місцевому рівні. Уваги науковців ще потребують питання щодо взаємодії органів публічної влади з громадськістю в різних її аспектах, а саме: історичного досвіду, методів, форм її застосування та механізмів досягнення, особливо на центральному рівні управління.

Постановка завдання. Мета статті полягає в розробці теоретико-методологічних засад ефективного здійснення процесу взаємодії органів державного управління і місцевого самоврядування України з громадськістю та виявленні шляхів підвищення ефективності зазначеної взаємодії.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- здійснити аналіз сучасної наукової літератури та законодавчої бази з питань взаємодії органів публічної влади України з громадськістю;
- дослідити сучасний стан взаємодії органів публічної влади України з громадськістю та визначити основні причини, що привели до піднесення демократичних настроїв українського народу;
- виявити й розкрити нові форми співпраці громадськості й влади;
- запропонувати можливі шляхи та напрями підвищення ефективності взаємодії органів публічної влади України та громадськості;
- обґрунтувати практичні рекомендації щодо підвищення прозорості бюджетного процесу органів державного управління і місцевого самоврядування України й застосування нових сучасних форм і методів взаємодії громадськості й влади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Взаємодія органів публічної влади України з громадськістю – найважливіше спільне завдання органів державного управління, місцевого самоврядування та громадськості. Демократія та громадянське суспільство є необхідною умовою ефективною співпраці органів державного управління та місцевого самоврядування з громадськістю.

Взаємодія органів публічної влади з громадськістю є важливим чинником їх ефективною та прозорою діяльності. Спільне вирішення проблемних питань завжди допомагає знаходити взаємовигідні

та оптимальні рішення, сприяє взаєморозумінню та підвищує відповідальність сторін. Широка участь громадськості в процесі прийняття рішень органами влади є показником демократії в будь-якій країні. Питання взаємодії держави з її громадянами розглядалися ще на початку розвитку цивілізації [4]. Такі відомі філософи, як Аристотель, Платон, Сократ, визнавали демократію найкращим державним устроєм.

Короткий історичний огляд формування та розвитку теорій управління суспільством і країною подано в табл. 1 [2]. На увагу заслуговують певні наукові школи, які незалежно одна від одної сформувались у різних країнах, зокрема такі: класична школа, школа людських стосунків, школа “суспільного вибору”, школа “соціології організацій” та когнітивний підхід до державного управління.

Таблиця 1

Наукові теорії та школи публічного управління ХХ ст.

Назва	Представники	Характеристика
Класична школа	А. Файоль, Л. Уайт, Л. Урвік, Дж. Муні, Т. Вулзи	Напрямок в теорії адміністративно-державного управління, представники якого концентрували увагу на вивченні організаційних структур, їх ієрархії, взаємодії інформаційних потоків, статусу службовців різних рівнів, нормативного врегулювання всіх аспектів діяльності органу управління
Школа людських стосунків	М. Фоллет, А. Маслоу, Е. Мейо, У. Мерфі	Напрямок в теорії адміністративно-державного управління. Представники здійснювали аналіз психологічних чинників, що викликають задоволеність працівників своєю працею, оскільки в низці експериментів вдалося досягти підвищення продуктивності праці за рахунок поліпшення психологічного клімату та посилення мотивації. В європейських країнах державне управління ґрунтується на традиціях статутного права, яке вводить його в площину юридичної науки і практики. Державне управління в європейському підході – це підгалузь права. Особливістю є орієнтація на законодавство та погляди французьких і німецьких науковців та практиків. У Франції одним із перших вжив термін “державне управління” Александр Франсуа Вів’єн, він протиставив науку державного управління адміністративному праву, виділив її з останнього, що стало новим підходом на той час. За німецького підходу завдання і функції державного управління також впливають із правових норм. Отже, державне управління – явище універсальне і притаманне всім країнам, однак його розуміння в різних країнах є неоднаковим і різниться між собою.
Школа “суспільного вибору” (Public Choice) (англійська)	Г. Таллок, Е. Даунс, В. Нісканен та ін.	Створена під сильним впливом мікроекономічних підходів. Так, поняття “суспільного вибору” пояснюється тим, що кожен індивід прагне з мінімальними витратами придбати максимально якісний товар, тому те, яку політику, програму, партію обирає більшість незалежних один від одного індивідів, і є результатом “суспільного вибору”. Характерне прагнення обмежити вплив бюрократії на політику шляхом підвищення конкурентного тиску на сферу громадського управління і тим самим досягти посилення позицій громадян (і політики).
Школа “соціології організацій” (sociologie des organisations) (французька)	М. Крозьє, Ж.-К. Теніг, Е. Фрідбер та ін.	Базується на уявленні про державне управління як про взаємодію конкуруючих груп, кожна з яких прагне отримати, зазвичай за рахунок інших, додаткові ресурси (владу, бюджетні кошти, незалежність від вищих органів і т. ін.). З цією метою кожна група (місцеві еліти, вищі державні чиновники, службовці низових ланок, працівники галузевих міністерств і т.д.) реалізує певні стратегії. Стратегії можуть повторюватися, взаємодіяти і, таким чином, формувати особливі “системи дії”, тобто сутність державного управління. Аналіз цих систем дозволяє не тільки зрозуміти, як реально функціонує державне управління, але і модернізувати його з урахуванням колективних мотивацій і структурних характеристик певних груп і організацій.
“Когнітивний підхід” (французька)	Б. Жобер, П. Мюллер	Основний зміст державного управління визначається системами уявлень різних учасників процесу. Яка політика буде проводитися державою, як вона буде здійснюватися, – все це залежить від того, як ініціатори та виконавці уявляють собі пов’язані з нею проблеми. Отже, головним завданням є вивчення структури уявлень, їх формування та зміни. Представники напряму вводять такі поняття як “управлінські парадигми”, “системи переконань”, “референціали”, покликані структурувати вивчення уявлень, сприяти складанню “ментальних карт” державного управління.

Також окремо розглядають особливий підхід у публічному управлінні до інститутів та їх ролі в державному управлінні, що носить назву – *“інституціоналізм”* та *“неоінституціоналізм”* [12]. У межах цього підходу трактують сутність інституту по-різному, проте умовно розглядають його з трьох сторін, виокремлюючи такі види: *соціальні інститути* (соціальний аспект); *органи управління та їх повноваження* (організаційний аспект) та *правові інститути* (юридичний аспект). Кількість різних підходів, концепцій та дослідницьких схем, пов'язаних із публічним управлінням, достатньо велика, проте подані теорії та школи можна віднести до найбільш відомих і впливових.

Дослідженню проблем взаємодії влади з суспільством присвячена значна кількість робіт сучасних українських та зарубіжних науковців і фахівців. Вони мають різні бачення щодо шляхів та методів взаємодії влади з громадськістю, але всі визнають її необхідність як для влади, так і для суспільства. Саме це (плідна співпраця та взаємодія) сприяє ефективності діяльності влади щодо надання послуг населенню, запобігає зловживанням та корупції.

Слід зазначити, що в основному в наукових працях щодо питань взаємодії влади з громадськістю цей процес вивчається в окремих його аспектах. Питання взаємодії органів центральної влади з громадськістю ще потребують більш детальної уваги науковців.

Аналіз сучасної української наукової літератури з питань взаємодії органів публічної влади з громадськістю дає змогу зробити висновок щодо необхідності більш чіткого формулювання та визначення різниці між такими поняттями, як *“відкритість влади”* та *“прозорість влади”*, *“зв'язки з громадськістю”* та *“взаємодія органів влади з громадськістю”*, а також *“участь громадськості”* та *“залучення громадськості”*.

Досить часто такі поняття, як *“відкритість”* та *“прозорість”*, отожднюють, але це не зовсім правильно. Вони тісно пов'язані між собою, але не тотожні. Відкритість ще не є прозорістю, але тільки приводить до неї. Так, у *“Новому тлумачному словнику української мови”* поняття *“відкритість”* визначається як доступність, досяжність для зору, а *“прозорість”* – як просвічуваність наскрізь. Що стосується державного управління, то прозорість діяльності органів влади є результатом процесу відкритості. Відкритість органів влади приводить до повної прозорості їх діяльності [6].

Таким чином, *“відкритість органів влади”* можливо визначити як процес щодо збільшення доступності, досяжності влади для громадян, результатом якого є повна прозорість її діяльності. У такому випадку *“прозорість органів влади”* визначається як стан, який характеризується повною просвічуваністю всіх напрямів та результатів їх діяльності. Розрізнення цих понять є важливим для подальшого вдосконалення процесів взаємодії громадськості та влади.

Таке поняття, як *“зв'язки з громадськістю”*, так званий *“піар”* (від англ. PR – Public Relations –

Авт.) можливо визначити передусім як інформування громадськості про діяльність органу влади чи організації або установи, тобто рекламування своєї діяльності. Це передбачає надання саме тієї інформації, яку орган влади чи установа, організація хочуть донести до громадськості про себе та свою діяльність для більш сприятливих умов співпраці та взаємодії, але це ще не є взаємодія як результат. Взаємодія – це постійна співпраця у вирішенні як значних, так і повсякденних питань, за якої обидві сторони діють відкрито та прозоро. Взаємодія органів публічної влади з громадськістю повинна також здійснюватися на засадах відкритості та прозорості. У результаті взаємодії відбувається і взаємовплив. Завдяки цьому процесу між владою та громадськістю можливим стає здійснення контролю громадськості за діяльністю влади. Тобто при взаємодії, на відміну від *“зв'язків з громадськістю”*, влада повинна шукати консенсус у відносинах та застосовувати для цього різноманітні механізми та форми. У цьому процесі мають бути зацікавлені обидві сторони, але для здійснення ефективної, плідної взаємодії ініціатива повинна надходити з боку влади. Саме тоді і застосовується поняття *“залучення громадськості”*, коли влада здійснює певні кроки для того, щоб населення брало участь у спільному з нею вирішенні проблемних питань та у процесі прийняття рішень у цілому. Тобто *“участь громадськості”* є результатом процесу *“залучення”*.

Унаслідок цього відбуваються серйозні зміни в суб'єктно-об'єктних відносинах. При залученні громадськості до процесу прийняття рішень, до спільної взаємодії влада виступає як суб'єкт; вона впливає на громадськість з метою активізації її діяльності, створює необхідні для цього умови, організує заходи тощо. У результаті цього громадськість, яка виступала в ролі об'єкта діяльності влади, перетворюється на суб'єкта; вона починає впливати на владу, контролювати її та диктувати свої умови (вимагати вирішення тих питань, які, на її думку, є необхідними; які є першочерговими, а які ні, які рішення потрібно приймати з тих чи інших питань; пропонувати власне вирішення проблем тощо).

Це своєрідний парадокс, який полягає в тому, що сама влада має стати ініціатором створення умов для перетворення громадськості на суб'єкта управління, на того, хто саме і здійснює владу в державі, як це зазначено в Конституції України: *“Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування”*.

Проведеним дослідженням встановлено, що взаємовплив, який виникає в процесі взаємодії, має суттєві наслідки як для влади, так і для громадськості та суспільства в цілому. Влада впливає на громадськість з метою її залучення – створює умови (правові, технологічні тощо) для участі громадськості в процесі прийняття рішень, розробляє та втілює в життя програми громадської освіти, що є необхідним для ефективної співпраці, та ін. [10].

Громадськість у результаті цього також отримує реальний вплив на владу та її діяльність. Цей процес відбувається постійно: одне впливає з іншого, у різних випадках влада і громадськість виступають то як об'єкти, то як суб'єкти діяльності та впливу один на одного.

В Україні це питання ще потребує свого вирішення. Механізми залучення громадськості ще недосконалі й не діють повною мірою. Сама влада за своєю природою не завжди прагне до відкритості та передачі більшості зі своїх владних повноважень народові. Тому потребують свого вдосконалення механізми широкого залучення громадськості до процесу прийняття рішень, співпраці влади з громадянським суспільством.

У процесі аналізу історичного досвіду українських земель щодо демократичних засад управління встановлено, що цей досвід свідчить не тільки про наявність певних елементів демократії, а й про її природність та тисячолітнє існування на нашій території. За будь-якого державного правління, у будь-який час демократія на теренах сучасної України завжди була присутня й іноді мала досить розвинені форми. Широке залучення громадськості до процесу прийняття рішень було тим стрижнем, навколо якого будувалась українська ментальність та державність взагалі. Система місцевого самоврядування, яка почала розвиватися ще у VIII-IX ст., як і адміністративно-територіальний поділ, може бути прикладом і сьогодні. Розуміння природності демократії для України є надзвичайно важливим на сучасному етапі її розвитку та становлення як дійсно демократичної держави. Саме виходячи з цього можливо побудувати стійку основу для демократичних засад управління та прозорості діяльності влади, що сьогодні є пріоритетами державної політики України.

Доведено, що прагнення українського народу до свободи та демократії, до вільного життя та вільного волевиявлення – основа його ментальності. Історія свідчить, що як тільки державна влада починала обмежувати свободу українців, тиснути на демократію, припиняла повністю або частково взаємодіяти з громадськістю, позбавляла народ можливості вільно висловлювати свої думки – одразу починались масові народні незадоволення та суспільна криза у державі, яка часто переростала в повстання та визвольну боротьбу за незалежність.

Сьогодні багато говориться про необхідність формування та формулювання національної ідеї України, але чіткого її визначення досі не існує. На нашу думку, саме ідея природності демократії та самоврядності для України і має стати її національною ідеєю. Подальший розвиток Української держави має будуватися саме на розумінні наших історичних коренів та тисячолітньому досвіді демократичних засад державного управління, що дасть змогу завершити етап створення ефективної системи державної влади, яка б відповідала сучасним вимогам демократичного суспільства [14].

Законодавче забезпечення є необхідною умовою для будь-якої діяльності. Вкрай важливим це є й для ефективної взаємодії органів публічної влади

з громадськістю як на центральному, так і на місцевому рівні управління.

На місцевому рівні питання взаємодії органів публічної влади з громадськістю знайшли своє реальне впровадження, хоча механізми цієї співпраці ще потребують свого вдосконалення. Існує законодавча база щодо співпраці органів місцевої влади з населенням, яка дає змогу владі проводити громадські слухання, у тому числі й відкриті бюджетні слухання, а громадськості – створювати органи самоорганізації населення для вирішення всіх проблемних питань, що виникають у громаді. Законодавство існує, але для того, щоб воно працювало, необхідні конкретні механізми та інструменти, які ще потребують якнайшвидшого впровадження в реальне життя.

Незважаючи на це, в даному питанні є певні зрушення як у діяльності вищого законодавчого органу України, так і в діяльності вищого виконавчого. Така форма взаємодії з громадськістю, як громадські слухання, стає традиційною для уряду України. Тематика їх достатньо різноманітна. Парламентські слухання, що постійно проводяться у Верховній Раді України, є теж однією з форм відкритості та взаємодії з громадськістю. За останні кілька років стали традиційними широкі обговорення з громадськістю програм діяльності уряду, зустрічі з громадськістю представників державної влади.

Слід зазначити, що в цілому українське законодавство відповідає міжнародним та, зокрема, європейським нормам щодо питань захисту прав людини, її основних свобод та участі громадськості в процесі управління державними справами. Потребує створення та вдосконалення тільки законодавча база щодо участі громадськості в діяльності органів центральної виконавчої та законодавчої влади. Дане питання на сучасному етапі розвитку України як правової та демократичної держави набуває суттєвого значення та потребує якнайшвидшого впровадження.

Основними формами залучення громадськості до процесу прийняття державних рішень, що використовуються сучасною українською владою, є такі як: громадські слухання; відкриті бюджетні слухання як їх складова; так звана “гаряча телефонна лінія” – відповіді посадовців на запитання громадян по телефону тощо. Але цього вкрай недостатньо. Для того, щоб процес участі громадськості України ставав усе більш ефективним, необхідно впроваджувати такі форми, як громадські дорадчі комітети, зворотний зв'язок через мережу Інтернет тощо. Заслугує на увагу і така форма, як громадська та громадсько-професійні експертизи законопроектів. Тільки через використання такої форми громадської участі можливо врахувати пропозиції не тільки окремих, конкретних виборців (як, скажімо, при дорученнях виборців своїм депутатам), а й використати думку широкого кола громадськості – науковців, фахівців, представників громадських об'єднань, органів державного управління та місцевого самоврядування.

Найбільш ефективна взаємодія влади з громадськістю відбувається в Україні на місцевому рівні; є міста, які наводять приклади того, як місцева влада має співпрацювати з громадськістю, але не всі міста, села та селища України використовують можливості, надані законодавством. В основному це відбувається з таких причин [2]:

- небажання органів влади та їх представників “відкритися” для населення, співпрацювати з ним;
- відсутність законодавчого зобов’язання (а не можливості) органів влади спільно з громадськістю вирішувати всі важливі питання, що виникають;
- хвилювання з боку влади, що громадськість через свою участь уповільнить процес прийняття рішень;
- необізнаність громадськості, відсутність у більшості населення конкретних знань про діяльність органу влади, його обов’язки перед громадою, а також своїх прав та обов’язків, знання законодавства взагалі.

Сучасні політичні події свідчать про те, що громадськість України вважає себе джерелом та суб’єктом влади в країні. Це дає всі підстави сподіватися, що взаємодія між органами державної влади та місцевого самоврядування з громадськістю буде тільки зміцнюватися та розвиватися. Водночас для цього необхідні певні умови та заходи.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. На підставі аналізу літературних джерел дослідження встановлено, що, незважаючи на значну кількість робіт із даної теми, вона потребує ще більшої уваги науковців. Особливо це стосується питань взаємодії з громадськістю органів влади центрального рівня управління. До сьогодні науковцями досліджувалися окремі питання із зазначеної проблеми й в основному тільки на місцевому рівні управління. Наукові теорії та школи публічного управління ХХ ст. є основою державного управління в будь-якій країні.

Природність демократії для України та її народу є вкрай важливою для сучасного процесу державотворення України. За будь-якого державного правління, у будь-який час демократія на теренах сучасної України завжди була присутня й іноді мала досить розвинені форми. Широке залучення громадськості до процесу прийняття рішень було тим стрижнем, навколо якого будувалась українська ментальність та державність взагалі. Система місцевого самоврядування, яка почала розвиватися ще у VIII-IX ст., як і адміністративно-територіальний поділ, може бути прикладом і сьогодні. Прозорість бюджетного процесу є однією з основних умов реальної взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування з громадськістю. Коли громадськість знає, яка кількість державних грошей і на які напрями використана, це підвищує довіру до влади та допомагає процесу взаємодії представників влади з платниками податків. Упровадження довгострокових фінансових планів, нових форм складання бюджету, впрова-

дження нових форм роботи, таких як відкриті бюджетні слухання та інші, допоможе зосередити діяльність органів влади всіх рівнів на вирішенні питань соціально-економічного, культурного, соціального розвитку держави, на дійсному служінні народові України.

На сучасному етапі назріла необхідність упровадження та використання критеріїв оцінки результативності діяльності органів влади всіх рівнів. Ці критерії є інструментом підвищення ефективності взаємодії органів публічної влади з громадськістю. Вони показують, наскільки результативно працює влада, за якими напрямами вона використала державні кошти та в якій кількості. Завдяки цим критеріям громадськість має право та можливість контролювати діяльність влади. Впровадження цих технологій не потребує ні додаткових коштів на реалізацію, ні законодавчих змін, а їх результати будуть корисними та ефективними. Вони приведуть як до більшої прозорості влади, так і до її продуктивної діяльності в напрямі відповідності потребам сучасного суспільства.

Україна сьогодні йде шляхом демократичних перетворень. Залучення громадськості до державного управління та місцевого самоврядування, до процесу прийняття рішень у цілому є запорукою успіху реалізації встановленої мети – побудови міцної демократії в країні. Нова українська влада на сучасному етапі розвитку країни має великий кредит довіри населення. І тому саме сьогодні вирішення питання реальної та ефективної взаємодії громадськості і влади є запорукою подальшого розвитку держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Прийнята 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30.
2. Бабінова О. Шляхи та перспективи підвищення ефективності взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування України з громадськістю. Державна стратегія управління місцевим та регіональним розвитком: форми, методи та актуальні проблеми реалізації : матеріали наук.-практ. конф., 24 листоп. 2004 р. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2004. С. 31-33.
3. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.
4. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. та перероб. К. : Атіка, 2003. 576 с.
5. Романюк С. Політика регіонального розвитку в Україні. К. : Наук. думка, 2001. 342 с.
6. Селіванов С. В., Обушна Н. І., Хаджирадева С. К. Розвиток кадрового потенціалу державної служби в Україні в умовах реформ: проблеми теорії та практики : монографія. Київ : Каравела, 2019. 293 с.

7. Федоренко В. Л. Методологія сучасних конституційно-правових досліджень в Україні : наук. доповідь / НАПрН України, Київський регіональний центр. К., 2015. 64 с.

8. Воронов О. І. Методика діагностування соціально-психологічних впливів на прийняття державно-управлінських рішень в індетермінованих умовах : навч.-метод. посіб. Одеса : Астропринт, 2017. 271 с.

9. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. К. : НВЦ НБУВ, 2009. 687 с.

10. Стеценко Т. О., Тищенко О. П. Управління регіональною економікою : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2009. 471 с.

11. Органи державної влади в Україні: структура, функції та перспективи розвитку : навч. посіб. / кол. авт. : Н. Р. Нижник, С. Д. Дубенко, Н. Г. Плaxотнюк та ін.; за заг. ред. Н. Р. Нижник. К. ; Івано-Франківськ : ЗАТ "Нічлава", 2003. 288 с.

12. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : навчальний посібник. К. : Знання, 2006. 435 с.

13. Ягодка А. Г. Соціальна інфраструктура і політика. К. : КНЕУ, 2002. 232 с.

14. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : підручник / за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.

15. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : навчальний посібник. К. : ВПЦ АМУ, 2011. 444 с.

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy : Pryjniata 28.06.1996 (1996), Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, №30.

2. Babinova O. (2004), Shliakhy ta perspektyvy pidvyschennia efektyvnosti vzaiemodii orhaniv derzhavnoho upravlinnia ta mistsevoho samovriadvannia Ukrainy z hromads'kistiu, Derzhavna stratehiia upravlinnia mistsevym ta rehional'nyim rozvytkom: formy, metody ta aktual'ni problemy realizatsii : materialy nauk.-prakt. konf., 24 lystop. 2004 r., ORIDU NADU, Odesa, s. 31-33.

3. Entsyklopedychnyj slovnyk z derzhavnoho upravlinnia / uklad. : Yu. P. Surmin, V. D. Bakumenko, A. M. Mykhnenko ta in.; za red. Yu. V. Kovba-

siuka, V. P. Troschyns'koho, Yu. P. Surmina (2010), NADU, K., 820 s.

4. Malynovs'kyj, V. Ya. (2003), Derzhavne upravlinnia : navch. posib., Vyd. 2-he, dop. ta pererob., Atika, K., 576 s.

5. Romaniuk S. (2001), Polityka rehional'noho rozvytku v Ukraini, Nauk. dumka, K., 342 s.

6. Selivanov, S. V. Obushna, N. I. and Khadzhyradieva, S. K. (2019), Rozvytok kadrovoho potentsialu derzhavnoi sluzhby v Ukraini v umovakh reform: problemy teorii ta praktyky : monohrafiia, Karavela, Kyiv, 293 s.

7. Fedorenko, V. L. (2015), Metodolohiia suchasnykh konstytutsijno-pravovykh doslidzhen' v Ukraini : nauk. dopovid' / NAPrN Ukrainy, Kyivs'kyj rehional'nyj tsentr, K., 64 s.

8. Voronov, O. I. (2017), Metodyka diahnostuvannia sotsial'no-psykholohichnykh vplyviv na pryjniattia derzhavno-upravlins'kykh rishen' v indeterminovanykh umovakh : navch.-metod. posib., Astroprynt, Odesa, 271 s.

9. Sotsial'no-ekonomichnyj stan Ukrainy: naslidky dlia narodu ta derzhavy : natsional'na dopovid', za zah. red. V. M. Hejtsia [ta in.] (2009), NVTs NBUV, K., 687 s.

10. Stetsenko, T. O. and Tyschenko, O. P. (2009), Upravlinnia rehional'noi ekonomikoju : navch. posib., KNEU, K., 471 s.

11. Orhany derzhavnoi vlady v Ukraini: struktura, funksiі ta perspektyvy rozvytku : navch. posib. / kol. avt. : N. R. Nyzhnyk, S. D. Dubenko, N. H. Plakhotniuk ta in.; za zah. red. N. R. Nyzhnyk (2003), K. ; Ivano-Frankivs'k : ZAT "Nіchlava", 288 s.

12. Shvajka, L. A. (2006), Derzhavne rehuliuвання ekonomiky : navchal'nyj posibnyk, Znannia, K., 435 s.

13. Yahodka, A. H. (2002), Sotsial'na infrastruktura i polityka, KNEU, K., 232 s.

14. Mel'nyk, A. F. Obolens'kyj, O. Yu. and Vasina, A. Yu. (2009), Derzhavne upravlinnia : pidruchnyk, za red. A. F. Mel'nyk, Znannia, K., 582 s.

15. Bakumenko, V. D. (2011), Derzhavno-upravlins'ki rishennia : navchal'nyj posibnyk, VPTs AMU, K., 444 s.

Стаття надійшла до редакції 29 листопада 2021 року